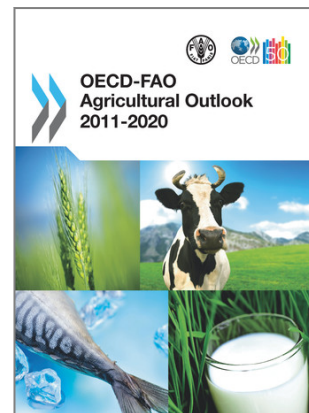

OECD *Multilingual Summaries*
OECD-FAO Agricultural Outlook 2011
Summary in Czech

Zemědělství – Výhled OECD-FAO na rok 2011

Přehled v českém jazyce

- Překládáme vám sedmnácté vydání výhledu pro oblast zemědělství, který byl posedmé připraven ve spolupráci s Organizací pro výživu a zemědělství OSN (FAO).
- Tato zpráva uvádí světové tržní trendy pro sektory biopaliv, obilnin, olejnatých semen, cukru, masa, mléčných výrobků a poprvé také rybolovu na období 2011 až 2020. V tomto vydání naleznete také vyhodnocení nejnovějšího vývoje, hlavních otázek a nejistot, se kterými se musejí tyto komoditní trhy vyrovnávat.
- Překládané odhady jsou výsledkem úzké spolupráce s národními odborníky členských států OECD a dalších zemí. Konzistentnost jednotlivých odhadů zajišťuje společně vyvinutý modelovací systém vycházející z modelu AGLINK organizace OECD a COSIMO organizace FAO. V souvislosti s diskusemi zemí G20 o zemědělství se část zprávy tento rok věnuje politickým reakcím na výkyvy cen.

Pátý rok vysokých a nestálých cen

V srpnu 2010 ceny komodit opět prudce vzrostly, jelikož vinou nedostatečné produkce plodin v hlavních regionech a malých zásob klesla dostupná nabídka a vzhledem k hospodářskému růstu rozvojových a nových ekonomik posílila poptávka. Období vysoké proměnlivosti trhů zemědělských komodit tak trvá již pátý rok. Vysoké a nestálé ceny komodit a důsledky, které to má pro zajišťování potravin, jsou dnes pro vlády jednoznačně důležitými otázkami. Dobře to bylo vidět i na rozhovorech na summitu zemí G20 v Soulu v listopadu 2010 a navrhovaných opatřeních, která se připravují pro setkání v Paříži v roce 2011.

Hlavní faktory ukazují na trvajících proměnlivost cen

Tento výhled s obezřetným optimismem očekává, že ceny komodit klesnou z úrovně období 2010–2011, jelikož trhy na tyto vyšší ceny reagují a nabízejí možnosti vyššího zisku. Letošní úroda bude sice důležitým faktorem, ale obnovení rovnováhy na trhu může ještě chvíli trvat. Dokud nebudou znovu vytvořeny zásoby, přetrvává riziko proměnlivosti cen směrem vzhůru. I tento výhled přejímá názor vyjádřený v předchozích publikacích, že reálné ceny zemědělských komodit budou v nadcházejícím desetiletí ve srovnání s předchozím obdobím spíše vyšší. Dlouhodobě vysoké ceny ztěžují snahu o globální zajištění potravin a zvyšují riziko podvýživy chudších spotřebitelů.

Pro zásobování je zásadně důležité, jak producenti vnímají signály trhu

Vyšší ceny komodit jsou pozitivním signálem pro tento sektor, který po mnoho desetiletí zažíval pokles reálných cen, a s největší pravděpodobností podnítl investice do vyšší produktivity a produkce, aby se naplnila rostoucí poptávka po potravinách. Reakce dodavatelů je však odvislá od relativních nákladů na vstupy, protože vzhledem k vysokým transakčním nákladům či domácím politickým opatřením producenti z vyšších mezinárodních cen ne vždy profitují. V některých hlavních produkčních regionech růst devizového kurzu ovlivnil konkurenceschopnost jejich zemědělského sektoru a omezil možnosti zvyšování produkce.

Je třeba investic do zvýšení produktivity

Existují náznaky, že výrobní náklady stoupají, zatímco růst produktivity se zpomaluje. Výrazně vzrostly náklady na energii i krmivo. Roste také tlak na zdroje, zejména v souvislosti s vodními zdroji a půdou. Dostupnost půdy pro zemědělské obhospodařování je v řadě tradičních dodavatelských regionech omezená a produkce se musí přesouvat do méně rozvinutých a marginálních oblastí s nižší úrodností a vyšším rizikem nepříznivých povětrnostních vlivů. Dalšími významnými investicemi do zvýšení produktivity je třeba zajistit, aby tento sektor dokázal v budoucnosti uspokojit rostoucí poptávku.

Hlavní body

Ceny komodit nejspíše zůstanou na vyšší úrovni

- Zemědělská produkce má v krátkodobém horizontu za běžných povětrnostních podmínek růst, jelikož se očekává, že dodavatelé budou reagovat na současné vysoké ceny. V období 2011–2020 ve srovnání s předchozím desetiletím ceny komodit klesnou ze svého maxima na počátku roku 2011, ale reálné hodnoty zůstanou v průměru až o 20 % vyšší u obilnin (kukuřice) a až o 30 % v případě masa (drůbeže). Růst cen komodit se nyní přesouvá komoditním řetězcem směrem dolů k hospodářským zvířatům.

Inflace cen potravin budí obavy

- Vyšší ceny komodit se posouvají potravinovým řetězcem a nejnovější ukazatele naznačují, že ve většině zemí roste inflace spotřebitelských cen potravin, což přispívá k vyšší celkové inflaci spotřebitelských cen. V některých rozvojových zemích tak vznikají obavy o hospodářskou stabilitu a zajištění potravin s tím, jak klesá kupní síla chudších populací.

Zemědělská produkce poroste pomaleji

- V případě globální zemědělské produkce se očekává roční míra růstu na průměrné úrovni 1,7 % ve srovnání s 2,6 % v předchozím desetiletí. U většiny plodin se očekává pomalejší růst, zejména v případě olejových semen a hrubých zrn, které se musejí vyrovnávat s vyššími výrobními náklady a zpomalujícím se růstem produktivity. Růst produkce v segmentu hospodářských zvířat by měl zůstat na podobné úrovni. Navzdory pomalejší expanzi se růst produkce na jednoho obyvatele odhaduje na 0,7 % ročně.
- Globální zpomalení zvyšování výnosnosti důležitých plodin bude i nadále působit tlak na mezinárodní ceny. Vyšší růst produkce se očekává v případě nových dodavatelů, kde stávající technologie nabízejí dobrý potenciál zvyšování výnosnosti, ačkoliv proměnlivost vztahu výnosnosti a nabídky může být větší. Podíl produkce pocházející z rozvojových zemí se bude po následující období zvyšovat.

Rozvoj rybolovu vycházející z akvakultury

- Poprvé se tato publikace věnuje také sektoru rybolovu, jehož globální produkce má do roku 2020 růst každoročně o 1,3 %. To je méně než v předchozím desetiletí a příčinou je nižší míra růstu akvakultury (2,8 % oproti 5,6 % v letech 2001–2010) a omezený či stagnující sektor lovu ryb. Očekává se, že do roku 2015 akvakultura nahradí tradiční rybolov jako zdroj ryb pro lidskou spotřebu a do roku 2020 by měla představovat asi 45 % celkové rybářské produkce (včetně nepotravinářských účelů). Ve srovnání s obdobím 2008–2010 budou průměrné ceny lovených ryb do roku 2020 v nominální hodnotě asi o 20 % vyšší, ve srovnání s 50% navýšením akvakulturních druhů.

Rozvojové země jsou hnacím motorem růstu poptávky po potravinách

- Spotřeba potravin na jednoho obyvatele poroste nejrychleji ve východní Evropě, Asii a Jižní Americe, kde rostou příjmy a snižuje se růst populace. Růst poptávky bude nejvýraznější v případě rostlinných olejů, cukru, masa a mléčných produktů.

Rostoucí poptávka po surovinách na biopalivo

- Používání výstupů zemědělské produkce jako surovin na biopalivo i nadále výrazně poroste, čemuž napomáhají předpisy a politika na podporu biopaliv. Odhaduje se, že do roku 2020 se na výrobu biopaliv bude používat 13 % globální produkce hrubých zrn, 15 % produkce rostlinného oleje a 30 % produkce cukrové třtiny. Vyšší ceny ropy by způsobily ještě větší nárůst používání surovin na biopalivo a při dostatečně vysokých cenách ropy se produkce biopaliv v mnoha zemích stává životaschopnou i bez politické podpory.

Zemědělský obchod může růst pomaleji

- Růst obchodu se odhaduje na 2 % ročně, což je méně než v předchozím desetiletí, přičemž tradiční vývozci zaznamenají pouze velmi mírný nárůst produkce a dovozci vyšší domácí produkci. Nejrychlejší růst se projeví zejména u nových vývozců v zemích východní Evropy, střední Asie a Jižní Ameriky. Stále naléhavější nedostatek potravin se očekává v zemích subsaharské Afriky, kde poptávka rostoucí populace převyšuje domácí produkci.

Pro tento výhled platí přetrvávající vyšší míra nejistoty

- Stochastická analýza prokázala nejistotu určitých cenových odhadů, které ve velké míře závisejí na výchozích předpokladech, a ukazuje, že větší je riziko spíše vyšších než nižších cen. Tato analýza také potvrzuje, že výkyvy produkce vyvolané vyšším ziskem v případě zemí, které patří mezi hlavní vývozce, byly nejdůležitější příčinou mezinárodní proměnlivosti cen. Loňská sucha a požáry v Ruské federaci a na Ukrajině a přemíra vlhka ve Spojených státech jsou dobrým příkladem toho, jak rychle se rovnováha na trhu může změnit. Výkyvy výnosnosti sklizně z důvodu povětrnostních vlivů se mají v budoucnosti stát ještě důležitějším faktorem proměnlivosti cen.

Proměnlivost cen

Proměnlivost cen způsobují různorodé faktory

Tato publikace se věnuje i hlavním příčinám proměnlivosti cen, která způsobuje nejistotu a riziko výrobcům, obchodníkům, spotřebitelům i vládám. Proměnlivost cen může mít rozsáhlý záporný dopad na zemědělský sektor, zásobování potravinami a širší ekonomiku jak v rozvinutých, tak rozvojových zemích.

- Změna povětrnostních podmínek a klimatu: Nejčastějším a nejvýznamnějším faktorem proměnlivosti jsou nepředvídatelné povětrnostní vlivy. Změna klimatu s sebou přináší i změnu povětrnostních vzorců, ale její dopad na extrémní přírodní události není zcela zřejmý.
- Objem zásob: Zásoby již dlouho hrají důležitou úlohu při překonávání krátkodobých výkyvů mezi poptávkou a nabídkou komodit. V případě, že dostupné použitelné zásoby jsou poměrně nízké, jak je tomu dnes u hrubých zrn, může být proměnlivost cen vysoká.
- Ceny energií: Vzhledem ke stále užšímu napojení na trhy s energiemi, například prostřednictvím hnojiv a dopravy či poptávky po surovinách na biopalivo, se cenová proměnlivost přenáší z energetických trhů na zemědělské.
- Směnné kurzy: Pohyby směnných kurzů mají dopad na ceny domácích komodit, a tak mohou potenciálně ovlivnit i zásobování potravinami a konkurenceschopnost na celém světě.
- Rostoucí poptávka: Pokud nabídka nedokáže udržet krok s poptávkou, vznikne tlak na růst cen komodit. Příjmy na jednoho obyvatele globálně rostou a v mnoha chudých zemích se očekává jejich nárůst až o 50 %; poptávka po potravinách tak bude méně pružná, takže k ovlivnění poptávky bude třeba větších cenových výkyvů.
- Tlak na zdroje: Vyšší náklady na vstupy, pomalejší zavádění technologií, využívání marginálnější půdy a omezené možnosti dvojití úrody a zdroje na zavlažování snižují míru růstu produkce.
- Obchodní omezení: Omezení vývozu i dovozu umocňují proměnlivost cen na mezinárodních trzích.
- :Spekulace Většina analytiků se shoduje na tom, že vysoká aktivita na termínových trzích může v krátkodobém horizontu umocnit pohyby cen, ačkoliv neexistují žádné přesvědčivé důkazy o jejich dlouhodobém systémovém účinku na volatilitu.

Politické výzvy

Zlepšovat produktivitu a odolnost a snížit objem odpadů

Tato publikace ukazuje jak na důležité úkoly při řešení otázek globálního zásobování potravinami, tak na hlavní příležitosti pro výrobce potravin a zemědělských produktů, které s sebou přináší vyšší průměrné ceny očekávané pro nadcházející desetiletí. Hlavním politickým úkolem je podporovat růst produktivity, zejména u malovýrobců, která zlepšuje odolnost trhu vůči vnějším otřesům, omezuje produkci odpadů a zlepšuje zásobování místních trhů za přijatelné ceny. Je třeba zvýšit veřejné investice do výzkumu a vývoje v oblasti zemědělství, příslušných institucí a infrastruktury, aby se zvýšila produktivita sektoru a odolnost vůči změnám klimatu/povětrnostních vlivů a řešila se nedostatkovost zdrojů. Investice jsou nutné pro snížení posklizňových ztrát. S vědomím, že zemědělské trhy zůstanou i nadále proměnlivé, je třeba vytvořit politické strategie, které sníží míru volatility tam, kde je to možné, a omezí její záporný účinek.

Zlepšovat informovanost o trhu a důslednost politických strategií

- Snižování volatility: Zvýšená průhlednost trhu může snížit proměnlivost cen. Větší úsilí je třeba věnovat zlepšování globální a národní informovanosti o trzích a monitorovacích systémů o budoucím vývoji trhu, včetně kvalitnějších dat o produkci, zásobách a obchodování s komoditami důležitými pro zajištění zásobování základními potravinami. Také odstranění či omezení zkreslujících politických vlivů, jako je omezení dovozu a vývozu či dotace a podpora biopaliv, může napomoci omezit proměnlivost cen. Vzhledem k tomu, nakolik je důležité sladit opatření napříč burzami, je třeba zlepšit informovanost a průhlednost termínových trhů.

Cíleně chránit chudé populace a přijmout strategie na řízení rizik

- Řízení volatility: Při růstu cen potravin mohou nejzranitelnějším skupinám spotřebitelů pomoci ochranné sociální sítě, zatímco ochranné sítě pro výrobce mohou vyrovnat nízké příjmy, a tím zachovat schopnost nakupovat vstupy a udržet výrobu. Nouzové potravinové rezervy pro cílenou pomoc chudým skupinám obyvatel jsou užitečné při zmírňování dopadu vysokých cen. Je třeba vyvinout větší snahu při vytváření systémů řízení rizik založených na trhu, včetně využívání termínových smluv a burz termínových obchodů s komoditami, kterých by mohli využívat i malovýrobci. Vlády mohou dále přijmout takové strategie řízení rizik, jako je pojištění financování dovozu potravin v případech, kdy špatné počasí sníží objem domácí produkce, nebo opční smlouvy na zafixování budoucího nákupu dovážených potravin.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

